

UiT Norges arktiske universitet

Humaniorastrategi

HSL-fakultetet, UMAK og UB

UiT Humaniora – vår strategi

De humanistiske forskningsmiljøene og utdanningstilbudene er basert på solid grunnforskning i fagmiljøer som er forankret ved Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning (HSL-fakultetet), Norges arktiske universitetsmuseum og akademi for kunstfag (UMAK) med Universitetsbiblioteket (UB) som en viktig faglig samarbeidspartner. Humaniora er tydelig til stede i det offentlige ordskiftet, og humanistisk forskning og utdanning har ambisjon om å bidra ytterligere i å sette dagsorden og bidra til løsninger innen nye, samfunnsaktuelle fagfelt. Det er store forventninger til videreutvikling av den faglige aktiviteten på mange områder, og det er mange av framtidens store utfordringer som krever humanistisk kompetanse og tilstedeværelse.

Vår tids globale utfordringer, som klimaendringer, miljø og bærekraft, likestilling, mangfold, helse, migrasjon, og integrering og det store digitale skiftet, reflekteres i tverrfaglige nyvinninger som miljøhumaniora, medisinsk humaniora, språklig revitalisering og flerspråklighet, skeive perspektiver og digital humaniora. Felles for disse store globale utfordringene er deres komplekse natur. Humaniora skal være premissleverandør ved å definere problemene og å skape tverrfaglige løsninger. Som del av et lite, men bredt sammensatt breddeuniversitet, er det kort vei til å initiere og effektivere forsknings- og undervisningssamarbeid på tvers av faggrensene.

Humaniorastrategien vil synliggjøre og styrke betydning av humanistisk forskning og utdanning ved UiT. Strategien løfter fram den humanistiske kompetansen som allerede finnes ved UiT, møter vår tids og framtidens utfordringer, samt setter UiT i enda bedre stand til å oppfylle sitt samfunnsoppdrag. Strategien svarer på behov fra eksterne aktører, samtidig som den samler strategiske satsinger og områder for UiTs forskere ved å kommunisere på tvers av fakulteter og fagmiljø. Grunnlagsprinsippet for arbeidet er at satsinga skal være på humanioras premisser.

Hva er humaniora?

Humaniora er studiet av menneskelige forhold, samfunn og kultur i en historisk og global sammenheng. Feltet spiller en nøkkelrolle i å knytte menneskelige og samfunnsmessige betydninger til kunnskap også innen andre vitenskapsfelt. Humanistiske fag gir særegne ferdigheter innen kritisk tenkning og kommunikative prosesser, tekst- og tolkningskompetanse og redskaper til kvalitativ og kvantitativ analyse av store tekstmengder. Humaniora bidrar til kunnskap og refleksjon om språk og kultur og har særegne forutsetninger for å forstå og analysere en digital verden.

De humanistiske fagområdene utgjør en av pilarene ved de klassiske universitetene over hele verden, og verdien av disse fagene for individet og samfunnet blir stadig bekreftet på nytt også i utfordrende tider.

Humaniora ved UiT

Humaniora har stått sentralt helt siden planene om et nordnorsk universitet ble formulert i 1918. Ved UiT har de humanistiske fagene en særlig viktig oppgave i å forstå og fremme menneskenes betydning for utvikling av Arktis, og de spiller en nøkkelrolle i å utdanne og danne

kandidatene våre til å bli velinformerte og empatiske mennesker og gode samfunnsborgere. Humanister med informasjonskompetanse og evne til kritisk tenking er nødvendig for å motarbeide trusler mot demokratiet og menneskene, slik som falske nyheter, radikalisering og terror.

FREMragende HUMANISTISK FORSKNING VED UiT

Humanistisk forskning og kunstnerisk utviklingsarbeid ved UiT er organisert i omtrent 40 forskningsgrupper knyttet til blant annet ulike språk, historie, religionsvitenskap, arkeologi, filosofi, kunsthistorie, litteraturvitenskap, medie- og dokumentasjonsvitenskap, urfolksstudier, kulturvitenskap og kunstvitenskapelige fagområder. Flere av gruppene er tverrfaglige.

UiT har siden 80-tallet vært internasjonalt anerkjent for sitt sterke miljø innen språkvitenskap og fikk i 2002 et av landets første Sentre for fremragende forskning. Siden den gang har språkforskningsmiljøene ved UiT vært igjennom en rivende utvikling og har konsolidert sin posisjon som verdensledende, med sterke miljøer innen kognitiv lingvistikk, språkteknologi, teoretisk lingvistikk, språktilegnelse og flerspråklighet. Lingvistikk har igjennom en årrekke vært det miljøet ved UiT som har gjort det best på internasjonale rangeringer.

Humaniora i nordområdene

UiT har med sitt mandat, sin kompetanse og beliggenhet et særlig utgangspunkt for å bli et kraftsenter innen humanistisk forskning i nord, både i nasjonal og global kontekst. Humaniora tilfører kunnskapsbasert forståelse av nordområdene i fortid og samtid, som ivaretar mangfold innen språk og kultur og åpner for en bred forståelse av mennesker, kultur og samfunnsliv i en global kontekst. Humaniora har bidratt til endring av forståelsen av nord og Arktis som uberørte «white spaces» til fokus på menneskelig tilstedeværelse.

Forskning innen humaniora bidrar til å avdekke kompleksiteten i nordområdene og sammenhenger i en global kontekst. Oppmerksomheten mot havet og Arktis har økt i takt med økt fokus på ressursene i nord, og bærekraft har blitt et felt der humaniora også har betydning med sine perspektiver på hvordan forståelsen av klima- og miljøendringer er vesentlige for samfunnsutviklinga. Tverrfaglige perspektiv på disse feltene gir viktige synergier som bidrar til å løse vårt landsdelsansvar og samfunnsoppdrag.

Urfolk og nasjonale minoriteter

UiT har et særskilt ansvar for forskning, formidling og utdanning knyttet til samene som urfolk og kvener/norskfinner som nasjonal minoritet. Med kompetanse på språk, kultur og historie har humaniora ved UiT særskilte forpliktelser knyttet til kunnskap om urfolk og nasjonale minoriteter, og til relasjonen mellom minoritets- og majoritetssamfunnet. Dette er en forpliktelse som gir kunnskap og innsikt i felt som er relevante også i en

global kontekst. Det gjør at humaniora kan bidra til å forstå hvorfor det oppstår spenninger og konflikter knyttet til etnisitet, språk, litteratur, religion, historie og kultur, men også til hvordan konfliktnivå kan reduseres og internasjonale konvensjoner overholdes. Kulturelt mangfold, kulturelle forskjeller og behovet for å ivareta språk, historie, materiell og immateriell kultur er en viktig del av UiT humanioras satsing på feltet urfolk og nasjonale minoriteter.

Humanistisk utdanning ved UiT

UiT humaniora har nærmere 100 studieprogram som reflekterer humanioras bredde innen forskning og kunstnerisk utviklingsarbeid. UiT utdanner kandidater innenfor alle de humanistiske disiplinene, og har også flere tverrfaglige program. De humanistiske fagene er også sentrale innenfor UiTs lærerutdanninger, og særskilt innenfor lektorutdanninga. Studieporteføljen er i stadig utvikling og fornyelse med mål om kvalitetsutvikling og for å møte forventninger fra studenter/søkere, mottakerfeltet og samfunnet generelt.

Digital humaniora

Mostphotos39344172

Digital humaniora er en viktig del av den åpne vitenskapen, og forskere, museums- og bibliotekansatte ved UiT har sammen bygget opp fagfellelesskap som besitter høy kompetanse i forhold til digitalisering, åpen forskning og formidling. Digital humaniora er en kobling av humaniora og ny teknologi og mulighetene det gir for nye måter å forske, formidle og drive undervisning på. Både metodeutvikling og tolkning av kilder utfordres og endres på en måte hvor vi også trenger humanistiske

tilnærminger. Store datamengder ('Big Data') fordrer andre tilnærminger og kompetanser samtidig som de typisk humanistiske, kvalitative og tekstorienterte tilnærmingene, fremdeles spiller en avgjørende rolle.

Kunstig intelligens og kommunikasjon mellom menneske og maskiner påvirker både samfunn og det enkelte menneske. Såkalte falske nyheter og manipulering i forbindelse med politiske prosesser presser frem nye metodiske tilnærminger og nye tverrfaglige samarbeidsarenaer hvor humanister, samfunnsvitere, teknologer, jurister og medisinerer har stort potensiale for samarbeid. God digital infrastruktur er en forutsetning for å lykkes, og et utstrakt samarbeid mellom fagmiljøene, universitetsbiblioteket og andre som leverer faglige støttetjenester på UiT er viktig.

Strategier for forskning og kunstnerisk utviklingsarbeid

Foto: Torbein Kvil Gamst©Norges arktiske universitet

Overordnet mål:

UiT humaniora skal ivareta grunnforskning og kunstnerisk utviklingsarbeid av høy kvalitet og være et nasjonalt og internasjonalt kraftsentrum for humanistisk forskning

UiT Humaniora skal

- sikre UiT en ledende posisjon i nordområdene og som nasjonalt breddeuniversitet gjennom sterke humanistiske forskningsmiljøer
- videreutvikle fremragende forskningsmiljøer, og i løpet av strategiperioden etablere minst ett Senter for fremragende forskning
- utvikle tverrfaglig og tverrfakultært samarbeid med sikte på kvalitetsutvikling av forskning og kunstnerisk utviklingsarbeid og en enda større grad av formidling ute i samfunnet
- ta lederskap i forskningsprosjekter med fokus på større samfunnsendringer og globale utfordringer
- utvikle flere sterke forskningsmiljøer som skal bli verdensledende innen sitt fagfelt
- ha et ledende forskningsmiljø innenfor språkteknologi for små språk som både skal styrkes og videreutvikles
- øke internasjonalisering av forskningen og støtte utviklingen av robuste internasjonale nettverk
- utvikle og styrke forskning på kulturelle, språklige og historiske aspekter knyttet til urfolk og nasjonale minoriteter, og på møtet mellom majoritets- og minoritetssamfunnet
- utvikle nye og videreutvikle eksisterende digitale infrastrukturer for spesialsamlinger, arkiver, databaser og annet digitalt materiale
- fremme de skandinaviske språkene som forskningsspråk i tråd med Helsingfors-initiativet om flerspråklighet i formidling av forskning
- øke bevissthet om forskning og kunstnerisk utviklingsarbeids påvirkning på samfunnet
- sikre at perspektiver på kjønn, mangfold, likestilling og inkludering er ivaretatt i forskning
- rekruttere unge talenter til forskerutdanningen ved å vise til gode resultater og stor forskningsaktivitet

Strategier for utdanning

Overordnet mål:
UiT skal tilby aktuelle, samfunnsrelevante og forskningsbaserte utdanninger innen humaniora og nordområdene, og skal tiltrekke seg gode kandidater til sine utdanningsprogram

UiT Humaniora skal

- utvikle studentene som mennesker og samfunnsborgere, gjennom å være fremst i landet på utvikling av personlige ferdigheter som kritisk tenkning, tolking, problemløsning, samt selvbevissthet, kreativitet og motstandskraft (21st Century skills)
- utvikle fremragende utdanningsmiljø, og i løpet av strategiperioden etablere minst ett Senter for fremragende utdanning
- ha utstrakt kontakt med arbeidslivet og utdanne kandidater for samfunnets behov
- utvikle en forskerlinje innen humaniora, samfunnsfag og lærerutdanninger
- styrke kunnskap internt og eksternt om urfolks og nasjonale minoriteters rettigheter og historie over tid
- integrere tema om samisk og kvensk språk, kultur, kunst og historie i alle studieprogram der det er naturlig.
- ha en fremtredende plass i lektorutdanninga, særlig i de tverrfaglige temaene folkehelse og livsmestring, demokrati og medborgerskap og bærekraftig utvikling
- utvikle en tettere kontakt med skolen for å øke studentrekruttering til disiplin- og lektorutdanningene og bygge et partnerskap som vil gi kvalitetsutvikling hos begge parter
- tematisere FNs bærekraftsmål i alle studieprogram og bidra til at studentene skal kunne sette studiene inn i et større samfunnsperspektiv og gi konkrete bidrag til en bærekraftig verden
- utvikle flere tverrfaglige studietilbud som belyser og utforsker globale utfordringer
- fremme mangfold og likestilling gjennom rekruttering av ansatte og studenter, og i utvalg av pensum og emner
- sikre at studenter ved UiT tilegner seg innsikter i og ferdigheter om digitale data som kilde til menneskekunnskap
- opprette og utvikle et møtested for studenter og forskere for opplæring, utvikling og diskusjon om digitale verktøy og metoder innen humaniora

Strategier for formidling

Overordnet mål:
UiT humaniora skal føre an med et tydeligere humanistisk perspektiv gjennom kreative formidlingsformer, mangfold av formidlingsarenaer og aktiv tilstedeværelse i samfunnsdebatten

UiT Humaniora skal

- øke bevisstheten om og relevansen av de overførbare ferdighetene humanistisk utdanning gir for å møte de framtidige behovene i arbeids- og samfunnsliv
- styrke kommunikasjonsferdighetene på ulike språk og til ulike målgrupper
- arbeide med tverrkulturell og digital kommunikasjon
- publisere forskningsresultater i åpne kanaler og dermed nå bredt ut
- sikre verdien av kuratorisk arbeid, kunstneriske produksjoner og musealt arbeid
- delta aktivt sammen med studentene i partnerskap med skoler og kulturinstitusjoner
- utfordre med et tydelig humanistisk perspektiv i samfunnsdebatten knyttet til globale utfordringer
- ha et særlig ansvar for å bidra med vitenskapelig og allmenn kommunikasjon omkring store samfunnsutfordringer knyttet til urfolk og nasjonale minoriteter, og særlig samiske og kvenske/norskfinske forhold
- utvikle lokale og nasjonale forskningsinfrastrukturer for humanistiske fag
- ta et særlig ansvar for digital tilgjengeliggjøring av kilder knyttet til forhold i nordområdene
- formidle kulturarv fra nordområdene
- ha solid kompetanse innenfor digital innsamling av humanistiske data
- fremme UiTs særskilte kompetanse om det arktiske innen litteratur, filosofi, historie, språk, kjønn og mangfold som avgjørende for å forstå globale samfunns- og klimaendringer

Strategier for innovasjon og nyskaping

Overordnet mål:

UiT humaniora skal utvikle og støtte innovasjon på humanioras premisser i utdanning, forskning og kunstnerisk utviklingsarbeid

UiT humaniora skal

- sikre akademisk frihet for ansatte og støtte innovativ tenking
- utvikle potensialet som ligger i tverrfaglighet og digitalisering og ta en tydelig posisjon i det nasjonale landskapet innen digital
- bidra til utvikling av nye metoder og innfallsvinkler på globale utfordringer gjennom digital humaniora og humanistisk innovasjon
- bidra med verktøy for historiefortelling og informasjonsformidling knyttet til de store samfunnsutfordringene
- samarbeide med etablerte nettverk i lokalsamfunnet for å utvikle nye tverrfaglige studietilbud som samfunnet trenger
- inspirere og legge til rette for entreprenørskap hos studentene
- utvikle og ta i bruk innovative uttrykksformer ved å kombinere formidling fra humanistisk forskning med kunstuttrykk gjennom utstillinger og formidlingsformer
- utnytte potensialet som UiT har utviklet innen samisk språkteknologi for å bidra til å minske digitale forskjeller globalt

<https://uit.no/enhet/hsl>
<https://uit.no/enhet/umak>
<https://uit.no/ub>

UiT Norges arktiske universitet

<https://uit.no>

